

naspe 60—100 $\%$ na debelo snega, ki šibke poganjke kaj rado polomi ali pa še celo odkrehne. Iz takega pokončanega drevesa je pa težko v 4—5 letih izrediti visoko deblo. In dostikrat se človek trudi in trudi, a vse zastonj. Naposled mu pa družega ne preostaje, nego taka drevesca na mestu precepiti. Potem seveda veselo poženo in naredo 1—1,4 m visoke, konične in močne mladike, če ne vse, pa vsaj večina. A izgubil sem pri tem eno leto, in tabla ni ostala enakomerna.

Drugi slučaj je ta: V roki cepljena drevesa sem posadil. Bilo jih je 1400. Prijelo se jih je 90 $\%$. Odgnala so do 2 d/m dolge poganjke, in že sem se veselil lepega uspeha. A prišel je nesrečni ogrc, objedel mlade koreninice in od vseh 1400 se mu jih je komaj 100 ubranilo. To je seveda zoprno, a žalostna resnica. Tedaj sem sklenil, da bom odslej cepil le dobro ukoreničene divjake na mestu, ker sem izkusil, da sta zima in ogrc zoper cepljenje v roki.

Če posadim divjake spomladi, ukoreničijo se mi do jeseni že dobro. Slabiči se posuše, in to je prav; vsaj nimam ž njimi nepotrebnega dela. Tiste, ki so se prijeli, okulujem v avgustu, ali jih pa pocepim v prihojtem marciju na mestu. A ti imajo vse drugo moč na cepič. Ti odženo 1 m visoke in tudi više, jako močne in konične mladike. Teh pa mi sneg ne more polomiti, ker gledajo iz njega. In v treh letih taka drevesca že delajo lepe krone. Branijo se pa tudi ogrcu bolje, ker imajo že močne korenine. Če mi že uniči par slabičev, naj jih, a močnih mi pa nekaj ne more, nekaj mu pa lahko ovrem škodljivi posel s tem, da mu nasadim solate med drevesa (ki mu gre še bolj v slast nego drevesne korenine), kakor hitro ga zapazim. Če mi pa uniči novo sajene divjake, pa vsaj nisem imel dela ž njimi, ter mi vsaj tega ni uničil. Iz vsega je toraj razvidno, da je v gotovih razmerah bolje cepiti na mestu vže rastoče divjake, nego v roci pri zakurjeni peči, kajti kolikor je to delo laže, toliko ima ono boljši uspeh.

J. Žirovnik.

Razne reči.

* Vsem, ki žole cepičev, poroča oskrbnništvo pokusnega vrta c. kr. kmetijske družbe kranjske, da so uže vsi cepiči, kolikor jih je bilo na razpolaganje, oddani, da toraj ne moremo vzprejeti nobenega naročila več.

Črešnjevo drevje je zelo občutljivo, presajaj je le pomladi, in sicer kolikor le mogoče hitro iz drevesnice na stalno mesto. Črešnji so pa tudi korenine občutljive, zato se jih ne dotikaj z nožem ali škarjami.

* Obrezovanje korenin sadnega drevja. Dobre korenine so najboljša podloga sadnemu drevju, da dobro uspeva. Sadno drevo, katero misliš saditi, naj ima še tako lepo deblo in krono, če pa nima dobrih korenin, pa je malo vredno. Šibko deblo z dobrimi koreninami, je vedno boljše nego debelo deblo s slabimi koreninami.

Najvažnejša je obilica drobnih in lasnatih koreninic. Kolikor mlajše so korenine, tem laže delajo sesalne korenine, katere edino drevo hranijo. Ako korenine porožemo, oziroma skrajšamo, najdemo ravno tam največ novih koreninic, kjer smo odrezali. Na podlogi te izkušnje se ravnamo ob reži korenin. Rezati moramo tako, da so rezi na podlogi korenin kolikor mogoče enakomerno razdeljene. V obče pa drobno korenine kolikor mogoče varuj in tudi od debelih korenin le toliko odreži, kolikor je potrebno za pravilno saditev.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 61. Ali luna res kaj vpliva na setev? Pri nas daleč na okrog trdijo, da detelja, o mlaji sejana, ni dobra, ker od take se živina slini in, zato tudi deteljo le ob stari luni sejejo. Kaj je pravi vzrok, da se včasih živina res zelo slini, kadar deteljo je? (L. S. v M. na Štajarskem.)

Odgovor: Da bi luna vplivala na krmsko deteljo, katera je vzrasla iz semena, sejanega ob mladi luni, to je vraža. Res pa je, da se pripeti, da se živina slini ob deteljni krmi. To prihaja ali od gliv, ki se zaredo po detelji, ali pa od gosenične nesnage. Zlasti nekatere vrste gliv prav močno slinijo. Take glive so „peronospora viciae“ na grahu in grahorji in glive iz vrste „uromyces“, ki se zaredo po rdeči ali štajarski, po beli in rumeni detelji. Zlasti zadnje glive so škodljive, ker živini oteče od njih vsa notranja sluzna koža po gobci, in vrhu tega povzročajo še drisko. Hudi nasledki so pa le pri konjih, pri govedu je samo slinjenje med jedjo brez drugih neprilik. Pripetilo se je, da je konju, ki je jedel tako deteljo, v šestih urah izteklo 36 do 40 funtov slin. Govedo dobi slinjenje tudi od plesnive detelje. Plesnoba pa tudi ni nič drugega nego glive. Vse te glive so seveda čisto majhna bitja, katerih brez povečevalne naprave ni videti. Pomoči proti takemu slinjenju ni druge, nego menjava krme.

Vprašanje 62. Imam jablan, katero vsako leto cvete, sadu pa vender ne obdrži. Drevo je kakih 15 let vsajeno in lepo vzraslo. Kaj je vzrok neplodnosti, in kako pomagati: Omenjam, da je bilo drevo vsako leto obrezano, otrebljeno in pognojeno? (A. P. v Lj.)

Odgovor: Neplodnost drevesa prihaja od vrste ali pa od bujne rasti, najbrže bo zadnji vzrok pravi. Nekatere vrste, na pr. mašančkar (gambovec), prično pozno roditi. Pa tudi bujna rast drevesna povzroča neplodnost. Gotovo preveč gnojite in preveč obrezujete. Ako se sok po drevesu z veliko silo pretaka, ne naredo se cvetni popi, ampak drevo žene v les. Cvetni popi se delajo le, ako se sok počasi pretaka, da se popi ne morejo v les, temveč v cvetje izpreminjati. Mislite si mladiko, na pr. z desetimi popi. Sok, ki pride v to mladiko, razdelil se bode na vse pope, recimo, na vsak pop prid. desetino soka. Ako pa mladiko za polovico skrajšate, imela bode le 5 popov, in ves sok se bode namesto v deset v pet

popov razlil. Pritisek bo velik, in vsak popek bode naredil poganjek za 10 popov pa bi bil tok preslab in izpremenil bi bil spodnje v cvetne pope, in le gorenji bi pognali mladike. Tem bolj seveda pritiska sok, ako je zemlja rodovitna, oziroma, ako gnojite. Poskusite svoje drevo narediti rodno s tem, da ga ne obrežete več ter mu ne gnojite. Le mlado drevo obrezujemo, dokler mu delamo obliko in nočemo, da bi rodilo, kasneje je le trebimo. Pri pritličnem drevju je seveda zopet drugače, njega ni nikdar nehati obrezovati. Ako Vam tudi ta nasvet ne bode pomagal, pa odkrijte drevesu en meter od debla proč korenine ter mu jih nekoliko posekajte in potem jih zopet zakrijte. — Nerodnosti Vaše jablani pa je lahko, tudi enostransko, to je premočno dušikovo gnojenje vzrok. Okopljite pomladi drevo ter mu pognojite prav kmalu s pepelom in s kostno moko, katere doboste pri Luckmanu & Bambergu v Ljubljani. Kostna moka pa naj bode razkrojena ali izparjena, to je brez dušika. ter z razvezano fosforovo kislino.

Vprašanje 63. Strupena rosa je prišla lansko leto tudi na deteljo, da ni bila za zeleno klajo. Posušil sem jo, a živina je vendar noče jesti. Kaj bi bilo narediti, da bi jo živina marala? (J. Š. v S.)

Odgovor: Kar Vi imenujete strupeno roso na detelji, to je res glivna bolezen, a je kaj drugega kot strupena rosa na trti. To glivo imenujejo učenjaki „Perizia“. Preraste pa vso deteljno rastlino, stebila in listje ter deteljo popolnoma očrni. Ker trosa te glive ne pokončata ni najhujši mraz ni suša in ker ostane v zemlji 2 $\frac{1}{2}$ leta živ, če tudi detelje ni na njivi, zato kaže povsod tam, koder je detelja tako bolna, sejati jo k večjemu, čez štiri leta zopet na dotično njivo. Kako popraviti seno od take boljne detelje, ne vemo Vam svetovati. Seno skoraj tudi zdravo ne bode. Poskusite ga v čeburu popariti ter osoliti. Ako tako poparjeno seno potem živina hoče jesti smete ž njim brez bojazni krmiti.

Vprašanje 64. Ali je z žaganjem in tnalovino smeti takoj gnojiti? Ali tudi Vi trdite, da smrečje žaganje (kot gnojilo) in smrečji koli škodujejo trti ali jo celo zamore? (V. Z. v S.)

Odgovor: Žaganje in tnalovina naredita v zemlji šele tedaj učinek, kadar se pričneta razkrajati. To se pa godi zelo počasi, ker smola, zlasti v žaganji mehkega lesa ovira razkroj. Bolje je torej oboje tvarino porabiti za mešanec (kompost), v katerem se z gnojnico in premetavanjem hitro razkroji ter je potem izvrstno gnojivo. Gotovo pa sveže žaganje, če ga preveliko množico v zemljo denemo, škoduje rastlinam, ker zemlji nje dobre lastnosti zelo premeni. Tak slab učinek žaganja smo že mnogokrat imeli priliko videti. Trditev, da smrečji koli trti škodijo, je pa neosnovana, to je je pravljica, ki se širi od rodu, izkusil pa tega od onih, ki to trdijo, ni še nihče. Poskusite torej v svojem vinogradu, in tako bode najboljši samega sebe prepričali in svoje sosede. Odgovornost, da smrečji koli ne bodo škodili trtam, pa prevzamemo mi. (Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

157.

Rastlinstvo v Avstraliji.

Nikjer na svetu ni grmovje tako značajno za cele predele, kakor v Avstraliji. Potniku, kateri je hotel prodreti v notranjo zemljo, da jo prouči, bila je taka gošča čisto jedina zapreka, kateri ni mogel premagati. Šiljaste in trnjeve veje vsak čas pešca ustavljajo na potu, in jahači z natvorjenimi konji morajo odjenjati od smelega nakane, da se skozi goščo prerijejo. Ko je potnik Leichhard potoval po Avstraliji, ustavljalo ga je neprehodno grmovje na tedne in mesce, tako da je moral poiskati rečnih dolin in ondi ob vodi potovati, četudi je zbog tega moral velike ovinke delati. Pa tudi mnogim drugim potnikom se je godilo prav tako, in so morali mnogi popustiti svoje osnove ter udariti po drugem potu, kjer jih gošča ni ovirala.

V jedne vrste grmovja, ki je nazivajo „Malley scrub“, rase vrsta nizkega, trnjevega evkalipta. Kedar človek z višine pregledava to neprehodno grmovje, poloti se ga nenavadna otcžnost. Kakor daleč oko nese, povsodi vidi sivo in tožno pernato morje, iz katerega redko kje moli višje drevo. Vse je tu enolično, pu-to. Kakor kakti v ameriških pustinjah dajejo žejnemu potniku jedino pijačo, tako nahajamo tudi tu v večjih deblih jedino vodo, s katero si potnik ob vročini žejo gasi. Skozi take gošče so tu pa tam presekani potje, ali kedar človek po njih koraka, vidi se mu, kakor da stopa po jarku, ob katerem se vzdigajo strme stene. Druga vrsta gošče se naziva „Mulgas scrub“, to je pravo strašilo avstralijskim potnikom. Tu rase vzlasti jedna vrsta akacije z ozkim igličastim perjem in hudim, prav strupenim trnjem. Po tleh rasejo še tudi trave, in zato zahajajo le-sem pastirji s svojimi čredami. V tretje vrste avstralijskega grmovja, ki mu velé „Brigal scrub“ rase neštevilna množina grmov. No tudi v prvi dve vrsti se mešajo dosta potov mnogoštevilni drugi grmi, ali vsi ti grmi ne spreminjajo prav nič lica dotičnej gošči, ker tudi oni imajo jednako perje in jednake boje. Kedar pa se gošča ogrne s cvetjem takrat se košati v veličanstveni lepoti.

Slane pustinje avstralijske so obrasle z rastlinami onih istih rodov, kakoršnih nahajamo po slanih pustinjah v Aziji in Afriki.

Tu je treba tudi omeniti rastlinskega sveta, kateri je v neposrednej bližini Avstralije se razvil, in to na Novej Zelandiji. V vedno zelene gojzde so se tu združile razne mirte, lavorike in storžnjaki širokega perja. Temu drevju se še pridružujejo drevesaste praproti, pa dolge liane, katere se tako previjajo in prepletajo, da ni moči skozi gojzd prodirati. Suhe ravnine in gorske obronke so pokrili razni grmi in razne praproti. Malo